

Národní obrození (konec 18.stol. – 1.pol.19.stol.)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- Název projektu: **Šablony v SZŠ Příbram**
- Registrační číslo: **CZ.1.07/1.5.003/34.0933**
- **VY_32_INOVACE_CJ.1.1**
- ***Nástin české literatury 19.století***
- Vyučovací předmět – Český jazyk a literatura

- Autor: Mgr. Alena Šimůnková
- **Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Příbram I, Jiráskovy sady 113**

Charakteristika období

- „znovuvzkříšení“ českého jazyka a národa
- 1773 – zrušení jezuitského řádu
- 1781 – toleranční patent - **osvícenský absolutismus** --- rozvoj věd, obrana češtiny (vydání Balbínovy Obrany F. M. Pelclem)
- zápory NO – **nacionalismus, panslavismus**
- klady NO – rozvoj divadla, původní tvorba -----
vzestup češtiny, politická angažovanost (1848)
- zpočátku jen omezený okruh intelektuálů

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Opakování

- **Zopakujte si pojem osvícenský absolutismus a nacionalismus a jak se to projevilo v českých zemích.**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Řešení:

- **Osvícenský absolutismus** – u nás již od vlády Marie Terezie , ale hlavně za vlády Josefa II. – panovník „služebníkem“ státu, osvícenské reformy (školská, vojenská, toleranční patent...)
- **Nacionalismus** – prosazování národa na úkor národů jiných – častý jev, i u nás v době NO – odmítání všeho, co není české.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Věda národního obrození

- **J.Dobrovský – *Dějiny české řeči a literatury, Zevrubná mluvnice jazyka českého*** – psal německy, položil základy normy novodobé češtiny
- **J.Jungmann – *Slovník česko-německý***
- **F. Palacký – *Dějiny národu českého v Čechách a na Moravě*** – později politik
- **P.J.Šafařík – *Slovanské starožitnosti***

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Divadlo národního obrození

- 1775 – Hraběcí Nosticovo národní divadlo – první novočeská hra – **V.Thám – *Břetislav a Jitka*** – překládal, režíroval i hrál
- 1786 – 89 – Bouda – **bratři Thámové** – překlady i původní hry – nepřepisovaly se --- nedochovaly se
- poč. 19.stol. – české hry zakázány
- **1812** – obnovení českých her v Nosticově divadle - **J.N.Štěpánek** (úpravy německých her), **V.K.Klicpera – *Každý něco pro vlast*** – první česká satirická veselohra

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Rukopisy

- ***Rukopis královedvorský*** – „nalezen“ **V.Hankou** (žák Dobrovského) – lyrika i epika údajně z 13.stol. – Češi – „*zachránci Evropy*“ – boje od 9. do 13. stol., v lyrických skladbách ženské postavy (netypické pro středověk!) – původní pergameny, inkoust, který v té době neexistoval
- ***Rukopis zelenohorský*** – zaslal anonym – údajně 10.stol. – pouze 2 básně (Libušin soud) – žena soudí muže – netypické, jazykové chyby
- **RZ** časově předchází, i když byl „nalezen“ později
- 90.léta 19.stol. – boje o RKZ – T.G.Masaryk

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Beletrie NO

- **J.Linda – *Záře nad pohanstvem*** – román o bratrovraždě knížete Václava Boleslavem – rysy romantismu (lyrické pasáže, monumentalita)
- **J.Kollár – *Slávy dcera*** – znělky, předzpěv časomírou – romantický básnický cestopis: *Sála, Labe, Dunaj, Léthé, Acheron* – myšlenka slovanské vzájemnosti – patos – obžaloba Němců a víra v budoucnost Slovanů, milostný motiv (*Mína* – dcera bohyně Slávy)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- **F.L.Čelakovský – *Ohlas písní ruských (1829)***
idealizované slovanské cítění – bohatýrský epos
(ruští bohatýři – parafráze ruských bylin – *Ilja Muromec, Ilja Volžanin, Čurila Plenkovič*) –
oslava hrdinství a síly Rusů (pod dojmem ruského
vítězství nad Turky)
- ***Ohlas písní českých (1839)*** – převážně lyrické
básně (lidské typy venkova – český sedlák)
- 1. česká balada – ***Toman a lesní panna*** –
spojení folkloru a počínajícího romantismu (vnitřní
Tomanův elegický monolog nad ztraceným
mladým životem)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

OHLAS

PJSNJ ČESKÝCH,

OD

FR. L. ČELAKOWSKÉHO.

W PRAZE 1840.

W KNJZECJ ARCIBISKUPSKÉ KNIHTISKÁRNĚ.

I.

TOMAN A LESNJ PANNA. *)

Wečer před swatým Janem
Mluwj sestra s Tomanem :
Kam pogedeš, bratře milý,
W této pozdnj na noc chwjli
Na konjčku sedlaném,
Čistě wyšperkowaném?

*) Starodáwnj gméno Wjly, u gižnjch Slowanů po tu dobu běžné, přišlo dáwno w zapomenutj u našeho národu, (giž w XVII. stoletj Rosa a Pešina gi gmenem řecké Hekate wykládaj!) ačkoliw podstatau swau Wjla po některých kragjch posawáde gest známa i našemu sprostému lidu, přigawši u něho nazwánj Lesnj panny. Krog a podoba lesnjch panen w prstonárodnjch báchorkách a pohádkách rozdjlně se ljčj. Mně ze všech obrazůw přigatý w této básni neylépe se ljbil. Wyprawuge se též o lesnjch pannách, že tu noc před swatým Janem křtitelem neywětšj magj moc nad člowčkem, a protož nenj rádno wydáwati se té doby do polj, mnohem do lesa.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Anotace

- Prezentace určena pro žáky 2.ročníků. Poskytuje základní vhled do problematiky **národního obrození**. Autorka na základě uvedených zdrojů zvolila charakteristiku tohoto období dle žánrů, nikoliv etapizaci, jak je předkládána v některých učebnicích.
- Prezentace byla vytvořena v červnu 2013 a ověřena v 2. ročníku oboru Zdravotnické lyceum 4.9.2013, 10.9.2013 a 17.9.2013. Je určena jako pomůcka k výkladu tohoto učiva pro 2 až 3 vyučovací hodiny.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Použité zdroje:

- HAMAN, Aleš. *Trvání v proměně: česká literatura devatenáctého století*. 1. vydání. Praha: ARSCI, 2007. 370 s. ISBN 978-80-86078-71-7
- TUREČEK, Dalibor. a kol. *České literární romantično*. 1. vydání. Brno: Host, 2012. 344 s. ISBN 978-80-7294-733-1
- VODIČKA, Felix. a kol. *Svět literatury I*. 4. upravené vydání. Praha: Fortuna, 1995. 280 s. ISBN 80-7168-213-6
- HLAVAČKA, Milan. *Dějepis 3, novověk*. 1. vydání, Praha: SPN, 2001. 176 s. ISBN 80-7235-172-9